

הנה זקנו משנתם - מצמרר הפחד נשימת אפיהם,
 כי כלם מפי סגורים נתנחו בנרם, צפו לאות;
 מן המדבר ישרף לאט אורח הפות על נפיהם;
 השעה, אינה כלל שעה, תתקע גם תרכ סיפיות.
 אי כסמטא מדרנה רכוב הפחד על פתפי ילדים.
 הרחית לבם. בנער יתלה הנה בהדושו
 על צוארי עלמה רבים, - הן שנים לנמשם נצים.
 פרום חלצה כריון יתלף להשהות עין, חדר חושו.
 בעולם פלו הנעמו אורות; ושמא מזיקים בחוצות?
 שרפה פרצה? להבות מתלפדות: נלגלתא שם תהרוג
 מסגרה, מדורות שולחות ברשף, בלשונות פרוצות
 בשורת-נגם מרקסים - ומזב עלע מררוש הרוק.

הב את ידך קטועה ונלף שנינו, נתישב במסתר -
 תעלה, אחא, תסלה מתלקחה כועף תמרורים;
 שם נתפסו ילדים, זרזים לרשת לעצמם מדבר
 לישב עם פת-בג פתיקם לשעות המים הארוכים.
 שוב ברחובות אחרתו, טיל הפעם אטו זוג אהובים,
 אשקלות דודים אירלכצור; שפתיהם, נפרח, חגמו -
 עין אשה שלוחה לניו, שופעת יצרים גנבים;
 שניהם נחשול בין-רקסים גמחולות פרא ירצו.
 לאן שניהם יהלכו; בנגם ירח, פניויוו מוקמר -
 כלכלב נבח: בן-אדם, ידה חיש האבן אחר גוף,
 כי הדבר בנמשך. פתאם, באורח לא-צפוי, מסתר,
 עננה בשחור-זנבים עליהם בקבל כמית נגחה.

ספרוני

ה צ' ק י ס ט

(ספור)

לא. שלונסקי

א

תלחשו בעיירה:

ה - הערפי - נשיאה החדש של הצ'קהי - מבקר בלילות
 אצל ר' פייבוש המלמד...
 חצי חרדות פלחו את הישוב, תכריכי אימות עספיהו. מהומות
 מהפכה בלב. לא יהודי הוא זה המהלך על שתיים, אלא שק מלא
 פחדים. והרי שמעכשו כל העיירה נתונה בידי הרוצח, הערפד, חלאת
 המין האנושי! ומי כר' פייבוש המלמד, הצעקן השותק, יודע לחדור
 כל חרדי בטן ולנער מצפוני לב וכיס? ואם אדם כר' פייבוש בנפלים
 וברית כרת לפשע, הרי יש לראות בכל יהודי פשוט נגוני מרגל ומלשין!
 מתכרבל הלילה ספוג דומית חנק. כל בית נקבר בעלטה נעיל
 ואלם מפחד חפושים, מאסרים ואקרחי ליסטים מתגודדים. היריות
 מקשטות את הרממה במשבצת קולות ואש. וכשצעקת פתאום מונקת
 מתוך סוגר הדממה מתעוררים רחובות שלמים, פוערים את פיהם
 וצועקים. ובהתלהבות הצעקה נשרף הפחד והאוכלסים מתאוששים
 לקראת הבוקר הצולע חולה ורעב.
 מהומת היום מרניעה ומבדרת. מעל הכתלים המצורעים שואנים
 דקרטים מטורפים. והפת הגנובה והחטופה נתקעת כעצם בנרון.
 ופתאום - צופרות צפירות, מצלצלים פעמונים, נוקשים פחים.
 העיירה מודיינת לקרב במקלות ואבנים. אכרי הכפרים חוקפים את
 הישוב, מאיימים בקלשוניהם, צועקים שכורי התלהבות: הכו ביהודים
 ובקומוניסטים!

והיהודים סולחים לקומוניסטים את היסורים בעבר והקומוניסטים
 שוכחים את חטאי היהודים, ספסרותם, ואי הכשרתם לסוציאליזם וכולם
 נלחמים יחדו בדבקות ואמונה.
 ואין מנוס: כיערות ועל אמות הדרכים שורצות נגודות של
 אנרכיסטים, סוציאליסטים וכל מיני מהפכנים וקונטר-מהפכנים המבטיחים
 לתקן את העולם ושוחטים את היהודים. והנותרים בחיים מסתגלים:
 מכריחים מכס, סוחרים בנלושה ונהנים גם הקומיסרים, כי העיירה
 עומדת על הנבול וכל מחיתה על הקונטרבנדה. והיהדות עמדה איתנה
 ומשומרת בין אימה לאימה, לא נדם קולם הרך של תינוקות בית רבן
 ותפלות ישראל הגיעו השמימה כסדרן ושבתות פרחו מדושנות עונג ופחד.
 בבית וברחוב רוחשים ספסרים, מרגלים, ומצביאי צבא. בנידה
 וצללי חשד. מתלחשים בפנות, כי ימי השלטון הסוביטי ספורים. הקיץ
 הקץ לממשלת הודון והנאולה אורבת ומצפה לזנע כושר.
 אך פתאום נשתנה הכל תכלית שנוי. מוסקבה שלחה נשיא חדש
 לצ'קהי. לדקרט החתום בשם איון פרחומנקו (ושם זה עורר חשש
 שמא יהודי הוא) לא שעה איש. אבל למחרת הוצאו להורג כעשרים
 נפש וביניהן גם סוכני הצ'קהי שהיו עושים יד אחת עם הספסרים.
 יללה העיירה. הטיחה ראש בכתל: היתכן? להרוג ממש? ואין
 עצה ואין מנוס מפני הערפדי, כי אין לכסף שליטה בו. איש לא זכה
 עדיין לראות את פרצופו, כי לא היה מהלך ברחובות, אלא נחבא
 באוטו סגור ודוהר אימות כאילו כפאו נחש. ולא אדם הוא, אלא חיה
 פראית. סדיסט, תלין-חובב ומנהג עשה לעצמו לפשוט את הנרונים

על ידה בהפצרותיה, כי לבה מנבא לב רעות. הכן הרניע והדהים אותה כאחת:

— עכשיו אין מה לפחד: הלא ראש ה'צקה אין פרחומנקו הוא דוד זק!

פני האשה החירו פתאום וקצות שפתיה רעדו. זמורות אביבים שחלפו רשרשו בלבה, והעבר כאילו התנער מחדש והמה בעורקיה. הזמן נמחק כליל ונדמה כי רק תמול נפרדו. זו היתה התקשרות טרגית. ככל שנמשכו יותר אחד לשניה, כן הרבו להכאיב זו לזה ודמו לאויבים בנפש. ובהרנישה כי היא נחלשת ועליה להכנע, נישאה לתרלפ, צעיר עשיר שנורמן במקרה.

דוד נפל למשכב. חדשים אחרים נאבק עם עצמו עד שהתגבר ונסע לחוץ לארץ. מאז לא שמעה את שמעו. והנה הופיע פתאום, מלא קסם ומושך כבימי נעוריה, רגש זה הצעירה ותהי נודדת בתוך צפיפות הרהיטים חולמת כילדה ומפורת נענועה המבוזשים. וכאב הפרידה מבה היה כבר קהה ומרוחק, ובהשארה יחידה התרפקה על כתלי העבר השהתה את הדמדומים מבלי העלות אור ולא פסקה מלחשה הצעיר וצורב:

— דוד זק, דוד זק!

2

שכני המלמד השרויים בפתח כרוני היו רואים לילה לילה מבעד לחלון המית ארוכה וצנומה עטופת אררת שער מתדפקת על דלתו של רי פייבוש. וכל הלילה הניע משם קול נגון עגום ועתיק של בחורי ישיבה הלומדים מתוך התלהבות מתוקה. ונגון זה הפחידם יותר מנקישת היריות ויללת הזאבים המתקרבים אל העירה לשבור רעבונם. והמלמד היה מקבל פני ידיו בפתח ורחמים, מרוב נענועים וקוצר רוח לא יכול להרדם. בחוץ רחש הלילה אלם וחרש וקול צעידו של ראש ה'צקה שקעו בדומיה הטובענית, צעדי ההלך היחיד בעירה הכלואה בחשוקי מצב המצור.

בהכנסו היו פניו חורים, פרועי רגש וכולו חלוש, כאילו מחלה קשה עברה עליו. היה מתרוצץ מפנה לפנה כרוצה לברוח מעצמו, מכה באגרופיו על בלוריתו השחורה ולוחש בנשימה להוטה:

— עשרים וחמש נפשות! ואתמול ומחר וכך כלי הרף, כלי סוף... שרטוטי פניו העדינים והלאים נתכצו מכאב אנוש.

— עשרים וחמש! חזר אחריו המלמד בהתלהבות ובשמחה כאילו בשורה טובה מזו לא רצה לשמוע. הסתכל בחמלה והערצה בפני ידיו המתענה ולבו התמלא גאווה. דוד שלו, חברו לישיבה, הוא שליט עליון בכל הסביבה. חתימה קלה של ידו העצבנית והגרומה והנה — היו בני אדם, התרוצצו, קוו, — ואינם עוד!

וראש ה'צקה נרגע לאט. קלפתו הציקסמית היתה נילשת ממנו עד אם נהפך ליהודי רגיל שראש תענוגיו פסוק מפולפל, חרושי פרושים ודרוש חרף. לפי הרגשת לבו היה בלשן ואהב לפצח את המלה כאנוו, לקלף ממנה חלודת דורות, לסחוט עסיסה התוסס עד אם קמה תמונה היה המגשרת עם העבר, תורשת הרחוק והמעורפל.

וראש ה'צקה נת ברוחו בתוך הפסוקים והפרושים ונדמה כי אלה הן שעיתיו היקרות בחייו. המלמד שומע פעור פה ודעתו נטרפת מעצמת חריפותו ובקיאותו של ידיו, אך בו ברנע הוא נד לו, כלמלך המשחק בחול.

קרבתו אל ידיו חממה את המלמד. עורדה וחוקה אותו. קשה היה לתאר כי יצור נקלה זה העוסק כל ימיו במקצועו הבווי שואף

למות ערומים, לכלאם בתא משוחף, נכרים ונשים יחד ולהציץ בעיניו מה יעשה שם. לפני כל ארוחה הוא שותה כוס דם טרי ולכן פרצופו לוחש כפני עלוקה. והריוו מסוגל גם לקפיצת הדרך; בשעה אחת ראוהו בראש גרוד החיילים המעלים כאש כפר מירד, הורס קן קונטר ריבולוציונרים שהתכוננו לפוצץ את בית ה'צקה, נואם נלהבות במועצת ההגנה והעמלי וחותרם בידו הקטלנית פסק מות במשרדו.

והימים — ימות המשיח: הצי רעב משתלחים, מתים אנשים, התורה משתכחת. מלחמות, בית הועד נהפך לבית זנות ופני הרור כפני כלב.

והעירה היתה מוכנה לקדם את פני הגאולה, כי ימים רעים מאלה לא יתוארו עוד.

ב

עם חלוף הוועה הראשונה הכירו היהודים כי רגש החיים חזק הוא מרגש הפחד. ויש עוד הרבה לחיות עד פרוץ המהפכה העולמית. היום דורש מנת הלקו והפעוטים רעבים. ואין עצה, אלא לחזור לעסקיהם, אך המצב חמיר ואכזרי ודרושה זהירות וגבורה, ערמה שנונה והסכון הכחות. ולפיכך נתארגנו מבריתו המכס והספסרים לטרסט, רק אחד מהם יסכן את חייו ובכלות אליו הרעה והיה השאר לפלטה. והגורל נפל על מישה חרלפ, חביב הבחורות, פקיד סוביטי חשוב, אלוף היומה והבשרון.

למישה חרלפ בן סותר העצים המנוח נבאו עתיד מדעי באוני ברסיטה ומקומו של טרוצקי במפלגה הקומוניסטית. אמו היתה ממשפחת דון-יחיא ששמה מאיר לדורות מתקופת ספרד. הדרת מלכים לפניה וכולה פנוק ואצילות. ארמונם המפואר וחייהם הסואנים הפריחו אנדות בעירה. בארמון זה כלאה את עולמה המיוחד המתנכר למציאות הנסה ולזר אין דריסת רגש בו. נדמה היה, כאילו נולדה בארמון בדולח וצילי קולה השבירים שמורים במשכיות זהב. הכתלים והרצפה היו מרופדים שטיחי הזיות, משי ועדנה.

ופתאום התחוללה המהפכה הזרה והאיומה. ראשון ננול בעלה: נסע לרגלי עסקיו ומאו נעלמו עקבותיו. אומרים, כי נדודי מכוני רצחיהו. ואחר כך החרס כל הרכוש. את הארמון מלאו חיילים מוזהמים, שהביאו אתם ריח חמוץ של המון ומהפכה. היתה הגברת דון-יחיא נסגרת בחדרה, אישמת אזניה לכל תשמע בחשוב ה'חברים את רצפת הפרקט להסיק את תנור הברזל המקדיר בפית את הערבסקות העליות שעל הכתלים. צמצמה את עולמה בחדרה היחיד והשכילה על אף הצפיפות והרוחק להשאר יפה ונאה ואצילה, שליטה ברוחה כלי שתודה במהפכה, ברעב ותנופת הימים האכזרים. היו מבקרים אצלה שרידי מכוריה מעולמה האציל. מתחת לבגדים המרופטים לבשו מחלצות עברם, הפיצו ריחות בושם ונהלו שיחות מצוחצחות ועדינות כאילו הצאר יושב על כסאו והחיים נמשכים כסדרם. ומישה עוב את למודיו ונכנס למפלגה הקומוניסטית, למען תאפשר לו קרבתו לשלטון לשמור על גזיו עולמה של אמו ולהעשירם. היה מרנין את ימיה הכלואים בקשוחים יקרים ופלאי חוקי-לארץ.

האם סבלה ממסירותו הנאצלה והסכנה הנשקפת נולה את מנותחה, אבל לא יכלה להדיר עצמה מלהנות מן התריום הנפלאים, שמלות המשי המרהיבות, התמרוקים המחיים נפש והטבעות המאירות את פינתה באצילות עילאית. ומדי פעם היתה מלשפת את המתנות החביבות בצרוף שבועה מסורתית: אבל, זוהי הפעם האחרונה! ובהניע תורו למלא את שליחות ה'טרסט' התאמצה להשאירו

נגעית ברנליו הכבולות של מישה, הוא מכרסם את קשורי הכבלים הלוך וכרסם עד שפך דם מפיו. שניו מתמוטטות אך הקשור האכזרי נחלש. רנליו של מישה חפשויות ואין הוא מרניש בזה. הקצין לוחש לו בשמחה:

— מהר, קפוץ!

ומישה קפץ מתוך והירות של יאוש. נחבט קשה ברנלו ויזחל באפלה, רבץ לו הרחוב עצום עין, מתעלף מפחד ולבו ער, כי מסוכן הלילה מן היום, הירח העולה היה אדום ורמה לחבצלת הנעוצה ברש הלילה השחור.

לא, מזלו של מישה לא ישקר! הוא ניצל כבר. הלא זהו ביתה של קלרה, והוא זוחל בשמחה, אין נפש חיה ברחוב ובלי פחד הוא דופק בחלונה בקצב למוד כקורא לראיון, דמותה הרומטית והפרועה הניחה בחלון באימה שפוכה.

— פתחי, מהר! — לוחש מישה מתוך עליצות — ברחתי מהמות... פני קלרה נתעותו וגופה הנמיש התפתל בהלחלת יאוש, קולה

רעד והתכחץ:

— לך מפה!

מישה לא זע ועמד המום תמהון.

— הלא אני הוא זה, קלרה!

— אל תענה אותי! — כרסמה הנערה בשיניה את מסגרת החלון,

נהמה כפצעה ופכרה את אצבעות ידיה.

— לא תפתחי? שאל מישה בתום ילדותי נפתע ונרש.

— את כולי קח בשבילך — קורעת קלרה בצפרניה את סגור לבה, וכולה זורחת בשחור החלון האפל, — אבל האוכל לסכן את אמי הזקנה?

מישה נרע אחורנית. זחל בלי גרוע עין מן החלון, בו מתפתלת דמותה של קלרה, המורטת שער ראשה המפורר בצמות-נחשים, מתופפת על לבה ומקוננת עליו כעל מת.

או הרניש מישה כי נחתך נורלו. ולא צר לו על גילו הצעיר ועל עולם חדש זה הפועה כתינוק. בצנפת כאבים קשורים תמול והיום והניון ושעם אחד למות ולחיים.

התכבב הלילה, אלף שרפות נצתו ברקיע ורממה אנושה נונחת כאנוסה. מוטלת רוסייה המסורבלת חלומות אושר ורצח, כחולה נדול המתאבק בכאביו וכל העולם מאזין בחרדה להלמות לבה של ארץ החידושים.

חיל המשמר נתקל במישה הזוחל והגונח וכשטלסלוהו ליריה, נראה לו, כי הוא פעוט עדיין, אביב צעיר שוצף אורה והגן פורח וריח תמרוקים ענונים עולה משמלת אמו המרדימה אותו על זרעותיה המלשפות. קומוניסטים צעירים, המתנדבים לצבא המהפכה לעשות כלה באויבי הפרוליטריון, נודעו למראה ארשת צחוקו הילדותית בפלח כדורם את קדקרו המתולתל.

1

למחרת: דמתה העירה לבית עלמין. כל בית ראה בחלמו רובה מתנכל, ואיש לא ההין לצאת חוצה. כי פחדה של נברת חרלם נפל על כולם. היתה זו מתרוצצת ברחובות כמטורפת, מכריקה בעיניה היוקדות, תופפת את כל הנפוש בדרכה, משקיעה בבשרו את צפרניה ומחירידה את חלל האויר בשאנוניתה:

— אותו כן ואותך לא? אותו כן ואותך לא?

ולקולה היו נעקקות האלמנות הצעירות וצועקות אתה יחד וקולותיהן מתלכדים להפגנה אימה.

עשרים שנות נענועים כמוסים ותוחלת נכונה הצטנפו בקריאתו זן. חפן את כאבו המשומר עם שושני יאוש הצורבים והנישם לרגליה. עמדה בתוך האבק, מכותרת תיקים ואקדוחים, נבוהה, נאה ומיוננת כאנדרטת העולם הישן. עיניה מורדות ושפתיה לוחשות תפלה קצרה:

— את יחידי אסרת — החזירה לי!

שחק. כאילו אינו קיים בהדר.

— לא בשבילי. למעני עשה זאת, דוד! נודעו.

— החוק המהפכני חוק ממני, אורחה!

נעקרה מחדרו כעץ המום סערת פתאום ויריה התנודדו כענפים יבשים, כולה צמוקה ועמומת אור.

המוכיר הראשי לא העז להכניס עוד את הבאים אל ראש הציקה, הצביע על המצת ולחש:

— עיף ועצבני. מטיח ראש בכותל ובוכה!

1

בחצות הרנישה כל העיירה באושו העובר עמוס גופות אסירים המובלים מחוץ לעיר ליריה. ואז מתעלפות האלמנות בבתים הנעולים, צוותים היתומים וכל נפש מתרפקת על יאווה ומכרסמת את חרצובות הרנעים בענויי צפיה לבוקר.

הגופות נערמות זו על זו כנבלות. רק תחתונים השאירו לעורם ובנדיהם נמסרו למחסני הממשלה לחלקם בין התושבים על פי כרטיסים. בתחתית האושו שוכב כפרי צעיר שעמד בראש המתקוממים, כי נמאס לכפר לכלכל את העיר הפרזיטית, ועכשו מענה אותו רק רצון אחד: סינרה! על ידו גונח נסיך ישיש הכבול בשנות נבדותיו ובין גניחה לנניחה הוא שופך את לענ מרירתו:

— אידיוטים! הלא מחר אמות בעצמי ולמה זה ילך כדור לאיבוד, והן כה דרוש הוא למהפכה העולמית.

ועל שניהם מוטלת יצאנית חולה ופניה הצהובים צבים משכרות. ימיתוה, כי אין זמן למהפכה לרפאה. ואתה היא לה, היום או מחר, ורק על זה תצטער, שלא הספיקה להרביק במחלתה את ראש הציקה! אנרכיסט מְנוּאֵי ענקי מילא בנופו את מחצית האושו ואינו פוסק מלצעוק כל הדרך:

— את האידיאה אין ממיתין ביריה!

ובפנה מתיפח יהודי צהבהב וצמוק כלימון. נתקלקלה קיבתו מן הלחם הסוביטי שמעם סיד לו וכולו כואב ומתענה. עמד לעשות את צרכיו ברשות הרכים והמעשה קרה על יד בית מועצת הפועלים. ראה סמרטוט עלוב ללא צבע ושעם מתנופף באין מטרה, קרע ממנו והשתמש בו, תפסוהו מיד כמתעלל ברנל המהפכה העולמית, קונטר-דבולוצינר מופלג, הוומם אינטרבנציה יחד עם צ'מברלין איש בריתו.

יתר החבראי היו שורדים ורצחיים. כל חייהם שפכו דם להנאת נפשם ועכשו מתכוננים הם למות מתוך אדישות צינית, אנב התחרות בנידושים מופלאים, ולאולוף הכרו מלח-צבא בעבר, שהרכיב ברכת אמי בת 167 נידופים מקוריים.

ורק עכשו הרניש מישה בסכנה השלמה. בבית הסוהר היה עליו ועודד בבטחונו את כל האסירים. עכשו אין הוא מסוגל לחשוב ולהרניש. רק גופו של קצין המשטרה הצארית יכביר עליו ורנשו מעוכים ולחוצים. והקצין היה מבאי ביתם. שונא ישראל והובב שוחד וברנעים אלה כשמעם המות ממרר את חכו, צף בלבו רנש חם אל העלם היהודי, ורוצה הוא לנחמו ולהקל עליו. שתי שניו הרקובות

האויבים נהדפו, השלטון התחזק, לנין מכריו על פוליטיקה כלכלית חדשה, מספר השורדים נמעט, המרגלים נכרתו והספסרים נמסו, עוד מעט ולא יהיה צורך ב'ציקה'. והיום בשעת הפנאי נלה חדשה בדקדוק, שתי האותיות הראשונות של הפועל העברי מראות על כיוון הפעולה, פ'ר' - מראות על הרכבה או הפרדה: פ'רד, ת'רה, פ'רם, פ'רט, פ'רם, פ'רש, פ'רש, פ'רץ, פ'רק, פ'רה, ז'ר' - מראות על התפשטות וכבוש השטח: ז'רה, ז'רו, ז'רה, ז'רם, ז'רק, ז'רה, אמצאה זו הבאיבה הנעימה לו כמלטולי עובר במעי אמו, ורנליו נושאות אותו אל ידיו, להריק לפניו את חדושו המרנין, ובהתקרבו אל הבית, נתקל באפלה קודרת, הרלת פתחה ועל ידה עומדת טרולידה, רועדת ובוכה.

בו ברנע נזכר בכל, יתמות צורכת לחצה את לבו ודרושה היתה החאזרות כל כוחותיו, כאילו עליו לאשר עכשיו פסקדין של מות, לקח את הילדה על ורעותיו, עמפה באדרתו ובאמצו אותה אל לבו לטף את אמונתו בחיים יותר טובים בלי 'ציקה' ובלי יריות, הילדה נרנעה ולפתה את צוארו בחמימות ואמונה, רחשה אפלה ויריות מרוסקות נרדו את קרוב הדממה.

— במי יורים, דוד, בקונטרריבולוציונרים? — לחשה טרולידה סודית. — וסבא — טוב? סבא לא קונטרריבולוציונר?

— כן, סבא טוב! נענה ראש ה'ציקה' וצבת חנקה בנרנו, בלטיפותיו אמץ את טרולידה לבת והעניק לה מרחשי אב, עדנת אהבה, נענעים לחיי משפחה שנצטברו בלבנו.

ופתאום הגיע גוש שחור מתוך האפלה, התנפל עליו ולפת את רגליו בעצמת כאב וצעקה פראית פלחה את הלילה:

— אותו כן ואותך לא?

סמרטושים מזוהמים התכדרו ברוח וריח מטחיב נדבק בו ולא היה לו כח להחליץ ממועקת הלטיפות.

נועקו חילי המשמר והצילוהו בקושי.

מרחוק, מחוץ לעיר, נשמעו יריות קצובות ומכוונות, נופו נודעו, לחץ את טרולידה הרועדת והבוכה והחיש צערו כשהצעקה רודפת אתריו:

— אותו כן ואותך לא?

ח

פלוגת המחפשים נכנסה לביתו של המלמד ונתקלה שם בראש ה'ציקה', סמרו וערותיהם מפחד, רצו להעלם מיד ולברוח כל עוד נפשם בכפם, אך ראש ה'ציקה' הרעים עליהם בקולו הזועם:

— מכאו את המוטל עליכם, חברים!

חפשו מתוך פחד ותחללה והמלמד עור להם בארשת צחוק האומרת:

— טפשים, מצאו אצל מי לחפש!

שמחו כי לא מצאו כלום והיו מוכנים לצאת, אך באותו רגע דחף איזה שר את אחר מהם להציץ מתחת למטה ולהציא משם צרור ובו גלוטה.

עמדו כולם נדהמים, הביטו בפחד כמחכים לפקודת ראש ה'ציקה', המלמד רעד המום-תמהון כעומד בפני מעשי כשפים.

— למלא את המוטל עליכם! — נזר ראש ה'ציקה' וזעף וקודה, ורסן את העצבים הרוטטים על צוארו.

— התלבש! — סנה ראש הפלוגה אל המלמד בהתאמצו לחקות בקולו את ראש ה'ציקה'.

אנב התלבשותו נתחורר למלמד, מנין בא הצרור, זהו קרובו מאוקריינה שהתאכסן אצלו היום, הברית את הגבול לפולין, והוא הוא ששכח את הכסף.

ולפני יציאתו מוקף חיילים זרק המלמד מבט לצד ידיו המתרחק כמבקש צדק ויושר:

— לא שלי הצרור ולא ידעתי מאומה!

— ברור! — ענה ראש ה'ציקה' קצרות בלי הסב את פניו.

ט

ושמועה פשטה בעיירה, כי המלמד היה מספסר על חשבון ירדותו עם ראש ה'ציקה' ומצאו הרבה ולושה בביתו, אבל הכל היו בטוחים כי הוא לא יומת.

לילה — ליל שלג וגשם, רוח ועפת מיללת, כאילו בכל בית מבכים ברימינו, עלמת השחור וללה את הכוכבים והרקיע ריק כעינו של סומא, ראש ה'ציקה' צועד בדרכו הרנילה, הערב לבו מתרונן בקרבנו.

יצחק עיגן

סוֹנֵטוֹת

בְּדָמִי

בְּדָמִיּוֹת גְּעוֹת בְּאֶסֶק מְבַעַד חַיִּזוֹן אֶרְאֶה,
יְמֵי עוֹבְרִים בְּפֶאֶט, פֶּאֶד עַל פְּנֵי נְהָר.
בְּעֵץ מִנְמִיד עֲנָף וּבְקֶסוֹם דֵּל וְסָרָא
חֶרְתָּה תּוֹנֵת תִּים אוֹת מוֹכֵן וְזָר.

בְּקוֹנְכִית סְתוּמָה נִסְלָט חֶדְרֵי לְחוּף הַקָּרֶת.
פְּנִימִים לְאוֹר יָרֵחַ גִּיעֲתֵי זָה,
דְּמִית־פֶּלֶא זוֹ, אֶלְמֵת וְגוֹהֶרֶת,
וְשִׁקֵּט זֶה הָעֵר, כְּמַעֲזֵן חֲבוּי יֶסֶף —

מִנֵּת אֲשֶׁר מַה דְּעָה בְּשִׁלְט הַלֵּב פְּתָאם.
אֶף רִיהֲגִית פֶּת לָחֵם הַקִּיבֵר.
כְּשֶׁרָף בְּאֵילָנוֹת הָאֶסֶל רֶף נֶגֶר.

כְּמִהֲרָף בְּעֶרְיָה תַעֲבוֹר סִלִּיל אֶל יוֹם.
אֵין זֹאת קֵי בְּדָמָךְ הַמֵּית הַצְּמֵרוֹת.
וְזֶה הַלֵּב — בְּבִרְכַת דְּמֵי בְּרִשְׁתְּ שֶׁל אֵירוֹת.

בְּבִדְיָה

וְמָה לִּי אִם דְּרִדְרֵי גְמִיב וְאַרְצֵי חֶרְרָה
וְשׂוֹרֵי שְׂמֵי צְמִקוֹ פְּחֶרְיָה בְּסִתּוֹ,
בְּקֶשֶׁר אֲבִיב חֶדְוָה כִּי הַתְּנַנְרָה
וְעֲלָה כְּנֶפֶן פֶּרָא מְאֵנִי בִּי רָב.

הֵיִם גּוֹשֵׁק עֵינֵי וְתַכְלֵת אוֹר אוֹרֶנֶת
צְבָעֵי קֶסְמִים בְּנִיל, וְנִיל גּוֹנִים יֶרְקָם.
כְּמוֹ מְכִסּוֹת פְּלָה הַיּוֹם גְּסָשֵׁי חוֹרֶנֶת
מֵאֵד אֶל אוֹר, מִשִּׁיר לָהֶר, מְפֶלֶא אֶלֵי רֵם.

הַיּוֹם אֲנִי בְּעֵץ לֹו גְבֻהָה צְמֶרֶת.
וְאֲנִי צֵלוֹ קָרִיר הַמְּתַנְנֵן תַּחְתּוֹ.
וּמְבַטֵּי כִּי יַמַּע אֶל עַל וְהָיָה לְעֵב.

אֲנִי מְטֹר אֲבִיב, כְּמָה סוֹעֶרֶת.
אֲנִי הוֹזֶה בְּדִיָּה וְהַבְּדִיָּה אֲנִי.
וְנוֹדֵד לְנוֹת קֶסְמִים וְקֶסְמֵי-נוֹת אֲמִי.